

Byrkije sijte
v/ Tor Enok Larsen
8680 Trofors

Trondheim, 01.06.2017

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2017/1832

Saksbehandler:
Geir Rune Rauset

Avslag til Byrkije sijte på skadefelling av jerv

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, avslår Miljødirektoratet søknad om uttak av jerv i Byrkije sijte.

Vi viser til "Utfordringer med store tap av rein til Jerv og Gaupe" fra Byrkije sijte v/Tor Enok Larsen. Det går fram av brevet at distriktet i økende grad opplever rovviltaktivitet. Det er dokumenterte tap til både gaupe og jerv i vinter - både i perioden før flytting av reinen østover til Sverige (desember-januar) og også etter at hovedflokken ble flyttet tilbake (rett før påske). Da deres erfaring er at jerv har forårsaket størst uro og problemer under kalving tidligere år, oppmoder Byrkije rbd direktoratet å ta ut jerv for å avbøte situasjonen.

Vi viser videre til at Tor Enok Larsen ved flere tilfeller i løpet av mai 2017 har vært i kontakt med Miljødirektoratet pr telefon og informert om deres utfordringer med tap av rein til rovvilt og også vært i dialog med Fylkesmannen i Nordland om situasjonen.

Lovgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets beslutning i saken.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) lyder:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.»

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det

eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og regional forvaltningsplan.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere i vedtaket.

Direktoratet legger til grunn at denne beslutningen blant annet bygger på kunnskap om jervens bestandssituasjon. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldloven § 8.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk (...)

b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om sliktuttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Direktoratet for naturforvaltnings myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

Direktoratet for naturforvaltning kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betingetskadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Politiske og forvaltningsmessige rammevilkår

Direktoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. Det nasjonale bestandsmålet for jerv er etter behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) fastsatt til 39 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften § 3. Det nasjonale bestandsmålet på jerv er videre fordelt på 5 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. I region 7 - Nordland er det mål om 10 årlige ynglinger av jerv. Direktoratet legger til grunn at det nasjonale bestandsmålet på jerv er fordelt på ulikeforvaltningsregioner, og at de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12 er ivarettatt. Dette innebærer at avgrensingen av regioner med eller uten mål om ynglinger av jerv er foretatt ut fra en samlet vurdering, og forventes å gi de beste samfunnsmessige resultater.

Forvaltningsplanen for rovvilt i region 7 legger føringer for forvaltning av jerv i regionen, bl.a. gjennom geografisk differensiering mellom sone for ynglende jerv og beiteprioriterte områder. Miljødirektoratet viser videre til vår uttalelse til forvaltningsplanen sendt rovviltnemnda i brev datert 13.03. 2017 hvor det framgår at planens utforming med kombinasjonen av en svært liten jervesone og begrenset sammenfall med historisk forekomst gjør at det i praksis ikke blir mulig å bruke planen som forvaltningsverktøy for jerv i kommende planperiode. Vi viser videre til dialog mellom Miljødirektoratet og Rovviltnemnda i region 7 om prioriteringer av områder for uttak av jerv i Nordland, og deres uttalelse i brevet "Prioritering av ekstraordinære uttak av jerv i Nordland" datert 20.03.2017, hvor det framgår at nemnda støtter prioriteringer for uttak i Saltfjellet, Vefsn og Bindal, samt ønsker uttak i deler av Ballangen kommune.

Om bestandssituasjonen og overvåking av jerv

Direktoratet vil vise til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for fomidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. Rapporteringsfristen for overvåking av jerv er 1. oktober hvert år.

NINA rapport 1291 gir den siste oppdaterte oversikten over antall verifiserte ynglinger av jerv i hver region, og for hele landet. Årene 2014-2016 er det verifisert henholdsvis 52, 65 og 50 ynglinger av jerv på landsbasis. Direktoratet konstaterer at antall ynglinger er høyere enn det nasjonale bestandsmålet på 39 årlige ynglinger av jerv. Av de 50 ynglingene i 2016 ble det gjennomført hiuttak i 7 tilfeller slik at netto tall før beitesesongen 2016 var 43 ynglinger. I tillegg ble det gjort 21 ekstraordinære uttak av enkeltindivid av jerv.

I region 7 er det de tre siste årene (2014 -2016) registrert henholdsvis 13, 13 og 10 ynglinger i region 7. Av de 10 registrerte ynglingene i 2016 ble det gjennomført uttak ved 4 lokaliteter slik at netto

tall før beitesesongen 2016 var 6 ynglinger. Etter hiuttak var det gjennomsnittlig 10 overlevende jerveynglinger siste tre år.

Perioden for den ordinære lisensfelling av jerv i Norge varer fram til 15. februar. Den totale avgangen på jerv i lisensfellingsperioden (siden 10. september 2016) i region 7, Nordland, var 13 dyr av en kvote på 16. I tillegg har Miljødirektoratet så langt i år tatt ut 8 jerver på skadefelling i Nordland, to i hiuttak og 6 enkeltdyr. Det har ikke blitt felt jerv i Byrkije denne sesongen.

Utover enkelte påkjørsler og predasjon fra annen jerv skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen, jf. naturmangfoldloven § 10. Førre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Skadesituasjon og skadepotensial

I Norge har utbetalte erstatninger for tamrein har gått ned de siste tre år etter et historisk toppunkt i reindriftsåret 2012/2013. Andelen rein erstatta som tapt til jerv har vært relativt konstant de siste 10 år. For reindriftsåret 2015/2016 ble det erstatta 4985 rein som tapt til jerv, noe som utgjør 30% av samla rovvilterstatning.

I reindriftsåret 2015/2016 ble det utbetalt erstatning for 1113 tamrein som tapt til jerv i Nordland RBO, noe som utgjør 36 % av samla utbetalt erstatning. Generelt sett har både antall rein tatt av jerv og andelen tap til jerv av samla tap i Nordland de siste årene vært relativt stabilt.

For Byrkije reinbeitedistrikt ble det utbetalt erstatning for 91 tamrein i reindriftsåret 2015/2016, noe som var en fortsettelse av en generell nedgang fra toppåret 2012/2013. Erstatta tap til jerv utgjorde 30% av samla erstatning, noe som var under gjennomsnittet siste år. Det ble ikke dokumentert tap av rein til jerv i driftsåret 2015/2016. For driftsåret 2016/2017 ble det dokumentert (kategoriene *dokumentert* og *antatt sikker*) 7 rein drept av jerv i Byrkije.

Miljødirektoratets vurderinger

Dokumentasjon fra Statens Naturoppsyn, lagret i Rovbase, viser at det siden 1. oktober 2016 er dokumentert tap av 6 rein til jerv, 5 rein til gaupe og 6 til ukjent fredet rovvilt i distriktet. Siden 15. april er en rein dokumentert tatt av jerv, en av gaupe og tre til ukjent fredet rovvilt. I tillegg er 6 kadaver med ukjent dødsårsak registrert. Kalvingsperioden er nå i gang, og man må regne med fortsatt tap av rein til rovdyr i området.

Fylkesmannen har to ganger gitt tilsagn om akuttmidler til intensiv gjeting for å forebygge tap (FKT midler). Dette har ifølge Tor Enok Larsen hatt en avbøtende effekt, men har ikke endret de grunnleggende utfordringene med jerv.

Miljødirektoratet så lang i år lagt inn en betydelig innsats i uttak av jerv i region 7, Nordland, og i landet for øvrig. Pr. 31. mai har direktoratet v/ SNO til sammen tatt ut 8 jerver i Nordland og 53 jerver i hele landet. Innsatsen har primært vært rettet seg mot områder som har blitt prioritert for uttak av rovviltneemd, fylkesmann og direktoratet. Disse vurderingene har vært gjort med bakgrunn

i tidligere års skadesituasjoner og vurderinger om framtidig skadepotensiale, samt bestandssituasjon for jerv. I tillegg har akutte skadesituasjoner blitt fulgt opp.

Miljødirektoratet har siden 1. mai signalert at vi konsentrerer den pågående feltinnsatsen til SNO mot registrering av jerveynglinger og uttak av hi. Dette vurderes å være den mest effektive virkemiddelet for å redusere tap til jerv og videre oppnå nasjonale og regionale bestandsmål fastsatt av Stortinget. Uttak av jerv med helikopter under kalvingsperioden innebærer dessuten ofte betydelige utfordringer. Dette vil si at innsatsen på uttak av enkelt dyr begrenses i hele landet, så lenge tilgjengelig informasjon ikke tilsier noe annet. Vi følger fortløpende opp situasjonen i Byrkje sijte, som landet forøvrig, og gjør våre prioriteringer basert ut fra informasjonen vi får fra SNO.

På bakgrunn av vurderingene over og med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, avslår Miljødirektoratet søknad om uttak av jerv i Byrkje sijte.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for direktoratet, jf. forvaltningsloven § 32.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hansen
Fung. seksjonsleder

Geir Rune Rauset
rådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Fylkesmannen i Nordland Moloveien 10

8002 Bodø

Rovviltnemnda i region 7 c/o Fylkesmannen i Nordland, Moloveien 10 8002 Bodø